

SVERIGES RUNINSKRIFTER

UTGIVNA AV

KUNGL. VITTERHETS HISTORIE OCH ANTIKVITETS AKADEMIEN

ANDRA BANDET

ÖSTERGÖTLANDS RUNINSKRIFTER

GRANSKADE OCH TOLKADE

AV

ERIK BRATE

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

1911
[111410]

94. Harstads kyrkogård, Väderstad-Harstads sn, Göstrings hd.

Pl. XXXI. Fig. 1.

Litteratur: B. 886, 1151; L. 1184; W. 163; Hadorph, *Gothlandz-Laghen*, Sthm 1687, företal, teckning (= B. 886); Broocman, *Beskr. öfver Östergötland* 2, s. 735; P. A. Säve, *ATS*. I, s. 109 f., teckning; *Reseberättelse* 1861, s. 92, teckning; teckning av L. C. Wiede i statens hist. museum; C. F. Nordenskjöld, *Reseberättelse*; E. Ihrfors, *Ostrogothia sacra* (1880), s. 5, teckning; E. Brate och S. Bugge, *Runverser*, s. 235 i *ATS*. X.

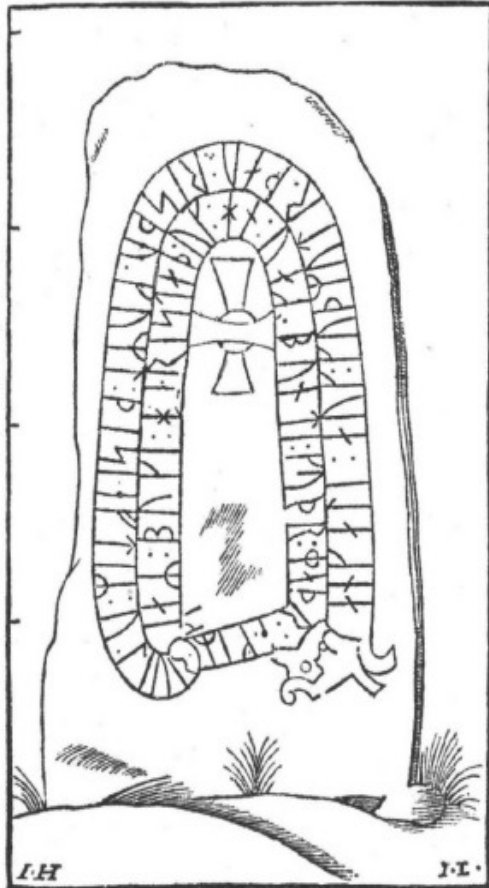
Runstenen står rest på Harstads gamla kyrkogård, som ligger invid och nordväst om Bosgård i Väderstad-Harstads sn, nära Väderstads kyrka. Stenen står i kyrkogårdens sydvästra hörn, 12 steg från västra muren, 25 steg från den södra, med inskriften vänd mot norr. Ämnet är rödaktig granit.

1. Ög. 94. Harstad.

Runstenen är 2 m hög, 1,18 m bred nedtill, 1 m vid nedre slinglinien i toppen; tjockleken på högra kanten 25 cm, på vänstra 18 cm, upptill 10 cm. Den yttre slingan är 15 cm bred, den inre 13—14 cm.

Inskriften börjar nedtill t. h. med kolon och kvinnonamnet **askata**, i vars **a** känne- strecken äro rätt korta och vars **s** har övre staven, som är 3 cm, förlängd 2,5 cm till nedre slinglinien. Uti **rispu** har **s** övre staven förlängd till nedre slinglinien; **p** har i toppen vänstra känne- strecket till **t**, som förmodligen senare tillsatts för att utbyta **p** mot **t**, jfr **ristpi** Ög. 66, **risptu** Ög. 84; dessa runor räknas därför som en. Uti dem. pron. **pisi** efter **kuml** är **p** tydligt med känne- strecket upptill i rät, nedtill i spetsig vinkel mot staven; runorna **is**

B. 886.

otydliga, av **s** synes blott mellan- strecket och högra nedre staven, sista **i** tydligt. Uti **iftir** saknar både första och sista **i** prick. Det följande namnet synes vara **utluk** men är mycket otydligt och osäkert. I det första **u** är staven tydlig 6,5 cm och känne- strecket 9,5 cm uppifrån, båda nedtill otydliga; en fåra, som korsar staven 6,5 cm uppifrån och känne- strecket 5,5 cm och träffar övre slinglinien 8,5 cm t. h. om toppen av **u**, har givit Nordenskjöld an- ledning att läsa runan som **s**. Namnets andra runa läses i B. 886 som **l** och kan kanske förmodas vara **t**, den har utseende av ett högst osäkert **r**; **l** synes däremot egentligen som **p**, men kan ju ock läsas **l**, och **u** är fullt tydlig. Namnets sista runa tyckes vara **k**; stavens topp står vid slingans krökning, känne- strecket mynnar in uti en linie, som tillhör slingans ändknorr, och får tillsammans med denna utseende av övre delen till **r**, vartill en gropighet, som ej så mycket har utseende av att vara huggen som känne- strecket till **k**, bildar nedre strecket i det **r** som B. 886 läst. Något skiljetecken kan ej upp- täckas efter namnet.

Efter den knorr, varmed den yttre slingan slutar, fortsattes inskriften nedifrån vänster i en inre, som

ock börjar med kolon före **iar**, åtminstone synes nedre pricken finnas. Uti **buki** är **b** mycket otydligt. Ortnamnet **hapistapum** är delvis mindre tydligt; av **h** synes bäst staven och de nedre strecken; 53 är **p**, icke **r**, 54 **i** utan känne- streck, vad som av Nordenskjöld fattats som sådant, är en fåra; **s** har vanlig form; i sista runan, som otvivelaktigt skall läsas **Y m**, är vänstra känne- strecket dåligt ristat, icke alldeles avglömt såsom B. 886 upp- fattat det, gropigheter finnas på dess plats, men dess ristning är icke jämförlig med högra känne- strecket.

Sista satsen inledes med **an**, icke **hn** som i B. 886. Uti **bunti** äro känne- strecken till **b** skilda på mitten och från stavens ändar, men runan mindre tydlig. Ordet efter **kuþr** är **taþr**; det bågformiga känne- strecket till **t** utgår 2 cm från toppen, och gropigheter hava föranlett

uppfattningen av en cirkel som kännestreck i B. 886, kännestreck till **t** är dock tämligen väl begränsat i båda ändar, i synnerhet i den högra.

Efter det följande kolon är intet med visshet läsbart. R. 79 synes vara **i** och följas av kolon, åtminstone synes en dylik nedre prick. Måhända står därefter **kirkium**. Den första runan på fotslingan kan vara **k**, den andra tyckes vara **i**; den tredje har staven klar, och fåror finnas, som kunna fattas som kännestreck till **k r**. Därpå står åter en stav och nära därpå ännu en; till den första kunde kännestreck till **k** tänkas möjligt, om ock ej synnerligen utpräglat; **i** skulle dock i så fall stå mycket nära inpå **k**, vilket kunde bero på att rummet nu är knäppt.

Fotslingans inskrift fortsättes av ett par runor ovanför nedifrån uppåt. R. 83 är troligen **u**, ehuru den ser ut som **p** med kännestreck i toppen, r. 84 är en stav med en fördjupning nära toppen, alltså **i**, till vilket dock **m**-kännestreck är möjligt. Därefter finnes ej mera ristat.

Runstenen har alltså följande inskrift:

										Inre slingan:
										5 10 15 20 25 30 35 40
: askata : auk : kuþmutr : þau : ristþu : kuml : þisi : iftir : utluk										
										Utom slingan: um
45	50	55	60	65	70	75	80			85

Då fsv. *døper* här ristas **taþr**, kan ock **askata** uppfattas som *Āsgōta*, ett kvinnonamn, som motsvarar mansnamnet isl. *Āsgautr*, fsv. *Asgøter*, *Asgoter*, såsom Bugge ifrågasätter *Runverser* s. 237.

Den avlidnes namn är för osäkert att kunna tydas. Det tyckes sluta på **-luk** och möjligen vara *Oddløg*.

Ortnamnet **hapistaþum** *Hadistaþum* motsvarar det nuvarande *Haddestad*, fsv. *Hadhistadhum* SD. III, s. 128 (1313), *Hadhistom* SD. ns II, s. 127 (1409).¹

Då det som står efter **taþr** synes kunna läsas som **i : kirkium** *ī Girkiūm*, har alltså den avlidne dött i Grekland, troligen som väring i grekiske kejsarens tjänst.

Översättning: *Asgöta* och *Gudmund* de reste detta minnesmärke efter *Oddløg*(?), som bodde i *Haddestad*. Han var en bonde god, dog uti *Grekland*(?).

Sista satsen utgör troligen ett par versrader:

*Hann var böndi gōðr,
døðr ī Girkiūm*

med alliteration på versens sista höjning, vilket är sällsynt. Att senare versraden utan bindeord fogas till det föregående synes dock tyda på att poetisk form är åsyftad.

¹ Kock, *Arkiv f. nord. fil.* VII, 181 antager, att fsv. *Hadhistadhir* utvecklats till sockonnamnet *Harsta*, men detta skrives SD. ns II, s. 127, *Hardstadha sokn*.